

Dit is MIEN LAAND

blauwe bomen paarse schapen

OLDENZIJL - Dit jaar is het honderd jaar geleden dat kunstenaarsvereniging De Ploeg werd opgericht in reactie op het toenmalige artistieke klimaat in Groningen. Hoewel het werk van de Ploegleden sterk verschilt, is het vaak expressieve kleurgebruik uit met name de begintijd kenmerkend. Juist die expressionistische landschapskunst van De Ploeg is het uitgangspunt geweest voor het initiatief van Tjerk Poppinga om het erfgoededucatietraject *Dit is mien laand* te ontwikkelen. Haast onder de lucht achter Oethoezen, neergestreken in Oldenzijl, vertelt hij over blauwe bomen en paarse schapen.

door Marja Spakman

Tjerk Poppinga is van huis uit historicus. Hij werkte als docent op diverse middelbare scholen, maar heeft zich nu vooral ontwikkeld als 'erfgoedmeester' in het primair onderwijs. „Het is zo mooi om met de achtergrond van je eigen provincie met kinderen bezig te zijn en het onderwijs zo dicht mogelijk bij hun eigen omgeving te houden.” Samen met Reinier de Gooijer uit Pieterburen ontwikkelde hij een aantal educatieve projecten: over landschap, over wierden en over het leven op de boerderij in 1900. Het project *Dit is mien laand* (naar een regel uit *Mien Hoogelaand* van Ede Staal) gaat over De Ploeg. Deze kunstenaarsgroep ontstond uit onvrede omdat er volgens een groep jonge, Groningse kunstenaars, onder wie Jan Wiegers, Johan Dijkstra, George Martens, Alida Pott en Jan Altink, te weinig mogelijkheden waren om te expo-

seren en zich te ontwikkelen. Altink bedacht de naam De Ploeg. Naar zijn oordeel moest er in Groningen ten aanzien van moderne kunst nog veel terrein worden ontgonnen. Er wordt in de provincie van alles georganiseerd naar aanleiding van het honderdjarige bestaan van De Ploeg. Overal zijn exposities gewijd aan dit onderwerp: in Museum Wierdenland in Ezinge, op landgoed Verhildersum in Leens, in het Groninger Museum. Zelfs de Tocht om de Noord staat dit jaar in het teken van honderd jaar De Ploeg. Voor kinderen van de groepen vijf tot en met acht van de basisschool is er het project *Dit is mien laand* waarbij ze op een actieve en vakoverstijgende manier in aanraking komen met het werk van De Ploeg.

Verhaal van De Ploeg

„Het expressionisme van De Ploeg nodigt ertoe uit om er ook in het onderwijs aandacht aan te besteden”, vindt Poppinga. „Niet alleen gericht op het schilderen, maar ook op het verhaal van De Ploeg. Als je dat er niet bij vertelt, dan mis je de context van wat De Ploeg voor Groningen heeft betekend. Het is ook een heel leuk verhaal om aan kinderen te vertellen. Het is net een schelmenroman, een heel spannend kinderboek over een groep mensen die een club opricht omdat niemand iets van ze wil weten.” Het verhaal dat Poppinga in de klas vertelt, is tweeledig. „Ik introduceer heel kort het onderwerp en dan ga ik het gesprek aan over hun eigen omgeving. Wat betekent die voor hen. Wat zien ze, wat valt ze op, wat horen ze, wat ruiken ze. Dan schakel ik weer terug naar het verhaal van De Ploeg. Ik leg uit dat de schilders van De Ploeg eigenlijk de eersten waren die dit land om ons heen creatief verbeeld hebben op

een heel bijzondere, expressionistische manier. Ik vertel dat de schilders boos waren omdat ze niet uitgenodigd waren voor een grote overzichtstentoonstelling in het Groninger Museum en toen zelf maar een kunstenaarsclub hebben opgericht. Ik vertel over Jan Wiegers, die heel ziek was, maar doordat zijn vrienden hem financieel hielpen, kon gaan kuren in Davos.” De ontmoeting die Wiegers daar had met de Duitse kunstenaar Kirchner was feitelijk de lont in het kruiwat voor de creatieve explosie van De Ploeg in Groningen, constateert Poppinga. „Studenten werden gestimuleerd om buiten te gaan schilderen, onder andere bij het Blauwbörgje in Groningen. En ineens schilderde Jan Wiegers rode bomen!” Steeds kop-

pelt Poppinga de verhalen terug naar eigen leven en omgeving van de leerlingen.

Opzet project

Scholen krijgen allereerst dus een erfgoedles van een erfgoedmeester. Daarna volgt een inleidende kunstles door een van de betrokken kunstvakdocenten, een les die ontwikkeld is door Els Brouwer uit Huizinge. Na een kringgesprek over een groot aantal Ploegwerken krijgen de kinderen instructie over het werken met kleuren. Deze les wordt afgerond met het maken van een klein (Ploeg)werkje op basis van een zwart-witfoto uit hun eigen omgeving. In de derde les gaan de kinderen naar buiten, onder leiding van hun eigen leerkracht. Ze maken in hun eigen om-

geving een schets, die op school wordt uitgewerkt tot een schilderij, geïnspireerd op het expressionisme van De Ploeg. En dan verschijnen er zo maar blauwe bomen en paarse schapen...

In samenwerking met verschillende partners wordt vervolgens gezocht naar mogelijkheden om het gemaakte werk te exposeren in de eigen gemeenschap. „Als je hard gewerkt hebt om een mooi schilderij te maken, dan is het hartstikke tof wanneer je als een echte kunstenaar mag exposeren.” Zeker als zo'n expositie, zoals die van cbs De Borgstee in Spijk in juni, ook nog wordt geopend door een wethouder. De schilderijen, gemaakt door de kinderen van de samenwerkingsschool Op Wier in Ezinge,

worden geëxposeerd in Museum Wierdenland naast de Ploegtentoonstelling die er al hangt. Hoe echt wil je het hebben? Afsluitend kan een bezoek gebracht worden aan een van de Ploegtentoonstellingen. Doordat de kinderen zo intensief met de materie bezig zijn geweest, krijgt zo'n bezoek veel meer inhoud. Ze zien in het museum de dingen terug waar ze over gehoord, geleerd en gewerkt hebben. „Dan zie je ook dat het project echt iets toevoegt.”

J.P. Poppingastichting

Dit project wordt uitgevoerd binnen de J.P. Poppingastichting, een stichting die tot doel heeft projecten als dit te ontwikkelen. De stichting draagt de naam van de inmiddels overleden oud-huisarts

J.P. Poppinga uit Uithuizermieden. „Heel passend”, vindt zoon Tjerk Poppinga. „Wij hebben van huis uit zoveel meegekregen. In cultureel opzicht van mijn moeder en over de omgeving van mijn vader. Hij kende hier zo ongeveer elke pluk gras, alle verhalen. En hij was dol op kinderen. Mooier kun je het toch niet bedenken dan om als eerbetoon die stichting naar hem te vernoemen?” Inmiddels hebben al zo'n 600 kinderen kennis kunnen maken met het project *Dit is mien laand*, waarvoor ook nauw samen wordt gewerkt met Stichting 100 jaar De Ploeg, Het Huis van de Groninger Cultuur en Erfgoedpartners. Wie meer over dit project wil weten of zich wil aanmelden, kan terecht op www.ditismienland.nl.

■ Tjerk Poppinga, haast onder de 'lucht achter Oethoezen'. Achter zijn linkerschouder de plek waar zijn vader, J.P. Poppinga, naar wie de stichting is vernoemd, is begraven.

